

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

3 Nu[n]quid ad commutationem vel dispe[n]sationem voti requiratur
prælati auctoritas.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

prelatis religionis non obediat, inde acci- dit, quod superiore non habet præter Pa- pam, sicuti generalis magister, licet nemi- ni in religione obediatur non censetur ex- ceptus. Ad illud autem verbum Eccles. con- tra q. citatum, quatenus prima superius repulsa opinio ad stipulari videtur, re- spondendum restat. Videtur enim conti- nentia illic propter eius pretiositatem indi- spensabilis ceteri. Quod si verum esset, nec votum eius simplex dispensari posset. Re- spondetur ergo id tantum illic doceri, quod nec carnis fecunditas nec bonum aliquod corporale comparandum est con- tinentia, quæ bonum est animi. Sed nihi- lomius si votum est simplex, dispensari potest. Id quod hoc loco D. Thom. de epi- scopo monacho affirmat profecto difficul- tate non caret. Primum enim ambiguum reliquit, an nihil voluerit discriminis in- ter episcopum monachum atque alios ex seculo assumptus in paupertate constituere, an vero soli monacho censuerit non lice- re habere proprium, reliquis vero id lice- re. Nam si peculiariter id de monachis ad- struxerit, id porro mori & vñ videtur con- tradicere. Quoniam monachus in episco- pum creatus perinde fit dominus decima- rum ac proventuum, qui suæ functioni de- stinati sunt, ac si ex seculo assumptus esset. Si autem voluerit nullum episcoporum vi- lum habere dominium suorum redditum sed tantum dispensationem, res esset credi- tu longe durior, quod lib. 9. tractaturu su- mus, & 10. pro capiti nostro pressius disser- tui. Crediderim namque cum episcopa- les fructus stipendia sint episcoporum, do- minium illorum habere, licet iure mæ lar- giores teneantur elemosynas fundere, quam seculares, tanquam pauperum pa- tres. Alioquin si dominium non haberent quidquid superflui expenderent, contra iustitiam viurparent, & ad restitutio- nem tenerentur, quæ quidem sententia ac- cerbilima esset. Sed quia hic articulus illic habitus est proprium locum super sedē dum interim. Forasse vero hic D. Thom. inter episcopum ex seculo assumptum, & illum qui assumitur ex religione, noluit di- scriminari quantum ad redditus episcopa- les, sed quantum ad alias propria possessio- nes. Concedit enim 2. 2. q. 8. art. 6. secula- rem episcopum posse habere proprium, quod denegat religioso. At vero forsan

non est tam in dispensabile votum pauper- tatis, in religioso quam castitatis. Nam postquam creati sunt episcopi, non nun- quam hac parte cum illis dispensatur. Et il- los qui ad primam apostolicam sedem as- sumuntur, votum est propria possidere, li- cet à voto castitatis, religioni annexo, non sint absoluti.

ARTICVLVS III.

Utrum ad commutationem vel dispensatio- nem voti requiratur prelati au- thoritas.

Postquam visum est auctoritatem com- mutandi dispensandique vota in eccle- sia existere, videre restat, an penes solos pre- latos sita sit? Et arguitur a parte negatiua. Potest vnusquisque libet homo abiq. pre- lati licentia religionem ingredi, per votū autem solleenne religionis a quibuscumque votis in seculo editis absoluitur vt habetur ca. scriptura. extra de vot. ergo citra prela- ti auctoritatem fit votorum absolutio. Se- cundo, Dispensatio voti in hoc consistere videtur, quod prepositi iudicio decernat- ur votum non esse obseruandum, ac si pre- latus id perpetuam decernat non subinde videtur subditus a voto absolutus, quia ne- mo contra diuinum preceptum soluendi promissum dispensare valet, ergo prelati auctoritas non sufficit, imò vero nec requi- ri videtur. Si enim qui voto irretitus est, recte censeat in tali euentu non esse seruā- dum, continuo fit liber, siquidem votum eo casu non obligat, quo malum est ipsum seruari, non ergo ad hoc munus auctori- tas prelati necessaria est. Tertio. Si dispen- sare in voto, præfectorem esset potestas, tunc omnibus competere, non tamen cū- cti facultatem dispensandi habens in quo- cūque voto ergo hæc non est prelatorum potestas quatenus prelati sunt. In contra- rium existit, quod votum perinde ac lex obligat, ad dispensationem autem legis ne- cessaria est superioris auctoritas, ergo & di- spensationem voti.

In presenti articulo tamen si de sola dis- pensandi commutandique auctoritate in- terrogetur, de causa pariter legitima dispē- sandi respondendum est. Quare duabus est operæpretium conclusionibus respon- detur. Prior est, ad votum dispensandum

Primū argum. a parte negati- ua.

Secūdū.

Prima conclu-

necessaria est superioris auctoritas. Nam (vt hoc obiter verbum in tyronum gratiā non praterierim) non hic loquimur de ab-
 solutione à transgressione voti, quamuis enim postquam castitatem voueris lapsus carne fueris, tuus te paracius valet absol-
 nere. Sed de dispensatione probatur con-
 clusio. Votum, vt in superioribus commo-
 strauimus, est promissio quae de re aliqua Deo fit quae illic accepta est & grata, quod autem Deo acceptabile sit & gratū ex eius pendet arbitratu, atq. adeo & iudicio praepositi quin ecclesia vices eius fungitur. Ad illud ergo spectat super votis dispensare, secundum illud 2. ad Cor. 2. Nam & ergo quod donauit, si quid donauit, propter vos, in persona Christi. Posterior conclusio. Ad voti dispensationem ac perinde ad commutationem quae in minus sit bonū, requiritur causa. Probatur primo auctoritate modo citata. Nam vbi ait Paulus, in perso-
 na Christi, auctoritatem designat, vbi vero subdit, propter vos, causam subsignat legi-
 time dispensandi, quae quidem in bonū ecclesiae referri debet, alioquin in honorem Christi non cedit. Hoc enim iam supra in fine secundi libri de legis dispensatione demonstrauimus, nā cū lex non nisi propter bonū publicū statuatur, sit vt nisi eiusdem gratia licite dispensari queat. De voto autem non longe dissimilis est ratio, nā postquam quis fidem suam Deo obstrinxit, nō debet eius vicarius promissum remittere, nisi in bonum ecclesiae cui ipse sum Christus praefecit. Alias non esset fidelis dispensator sed dissipator iniquus. Circa priorem conclusionem discrimen in primis recolendū est, quod supra inter eos confirmimus qui irritare vota possunt, atq. eos quibus solū incumbit dispensari. Functior enim prior potestatem ecclesiasticam non exigit, quate parentibus, maritis, & dominis conuenit. Posterior vero solis incumbit praetatis, qui tamen irritare non perinde valent nisi religiosorū praepositi, quoniam his vtraque comperit facultas. Adde commutatio-
 nem rimandam est verum citra superioris auctoritatem priuatim fieri queat. Sylue-
 na nāq. verbo, votum. 4. §. 7. in partem negatiuam inclinat, nimirum affirmans quod nec commutatio in melius absq. praetati auctoritatem fieri possit. Haud tamē opinio hae veritate pollet, quoniam nec eius testi-
 monia firma sunt. Distingendum igitur

Aut enim simplex votum in illud mutatur quod manifestū est esse melius, aut in illud de quo id quoquo pacto ambigatur. Si autem liquet commutationem in melius fieri, tunc superioris auctoritas non exigitur, vt Caie-
 ta. hic probe censet. Huic namque veritati & rationes suffragantur & testes. Est enim assertio, tum ca. peruenit secundo extra de iureiurando, propositum aut promissum non infringere, qui in melius illud commutat. Et in cap. citato scriptura. de voto. ob id vota in seculo facta extingui censentur per solenne religionis quod omnia mutantur in melius, quae quidem commutatio priuata sit auctoritate eius, qui se religioni addicit. Sed & ratio nihil est minus effi-
 cax. Cum enim voti obligatio ea sit pro-
 fus, vt quod vouisti, reddas, quando ad per-
 soluis, quod constat, tum melius, tū per-
 de creditor accipitur & gratius, cum uol-
 uitor sit a te soluto. Cū ergo Deū qui inest
 bili infallibili iudicio perperos est verū
 constet, quo res meliores sunt, gratiores, ac
 ceptioresq. habere, nō est dubium quin qui
 votum in melius commutat, cumularius
 ei soluat, atque adeo nulla indigeat praetati
 auctoritate. Accipe ad rem confirman-
 dam exemplum. Si quis cereum, verbi gra-
 tia Deo vouit, aut ouem, aut bouem, & loco
 illorū argenteum, calicem ecclesiae lig-
 giatur, quis ambigat voto satisfecisse, edi-
 tuosq. & tutores ecclesiae imprudēter atq.
 infideliter agere, si solutionem repellerit?
 Nec vero iura ciuilia huic obstant verita-
 ti, nam mutuum. ff. si certū peccatum. solū
 habetur, quod aliud pro alio inuito credi-
 tore solui non potest, nam inter homines
 nō quidquid melius est, acceptius sit credi-
 tori, vel quia non est ei tam utile, vel quia
 non est ei tā gratū, vel alia de causa, quod
 respectu Dei contingere non potest. Imo
 dum nobis constat rem esse meliorem, cō-
 stat eum magis acceptam hāc atque adeo
 semper in talem solutionem cōsentire, in-
 ta illum Institutio. tit. quibus modis tolli-
 tur obligatio. Cōsentiente creditore, aliud
 pro alio solui potest. Adde, quod forte
 certū esse posset rem esse equalis apud Deū
 valoris in consulto praetato posset fieri cō-
 mutatio, sed tū nō esset adeo iusta, quia illi
 agitur de equitate, alienū requiritur iudi-
 cium. Nam commutatio si solo debitoris ar-
 bitrio fiat, auctiorem solutionem vt expe-
 scere. Nec vero simplex modo votum commu-
 mutari

Vltima
concl.

Probō.

Dubita-
tio.

Opinio
Syluest.
Resellit
Syluest.

mutari in melius potest auctoritate priuata, verum & solemne religionis in aeternam aliam, ad perinde aeternam, ut permittitur cap. licet. de regularibus. Haud tamen commutari in aliud votorum genus, sicut nec dispensari. At vero quando in dubio est, vtrum mutatio in melius, an in minus bonum fiat, nempe vbi comperitissimum non sit opus esse excellentius, semper est auctoritas prelati necessaria. Quæ circa votum simplex castitatis mutari priuatum non potest, quia nihil in votis melius æstimatur. Nec votum Hierosolymitanæ peregrinationis, nam postquam hæc soli Papæ referuntur, nullus alius ea commutare potest. Quin vero nec votum abstinentiæ, nec alia personalia tunc citra prepositi decretum mutantur, eo potissimum, quod quoties votum in leuius mutatur, non nihil habet dispensationis admistum, quòd quidem remissus sit vinculum. Qui sunt autem prelatorum ordines, quibus facultas adsit dispensandi, ex iure canonico explorandum est. Primum omnium Antistes omnes, nisi per Pontificem Maximum, prohiberi essent, suo ordinatio munere super omni voto in tua quisque Dicecesi veluti Papa in voto Christianismo, dispensare possent. At tamen quoniam maiores fidei causas, vt extra, de baptismo & eius effectu, admouetur, ad summum ecclesie caput Christi vicarium deferri decet, quinque votorum species ipsi sunt iure reletuæ, nempe votum religionis, & votum castitatis perpetuæ, votumque peregrinationis Hierosolymitanæ, Romanæque, ac Compostellanæ, tamen Romanum Compostellanumque votum solum est usu reletuatum Romanæ curiæ, nam iure solum excipitur votum Hierosolymitanum, ut patet cap. quod super his & c. ex multa, extra, de voto. Immo vero cum reletuatiõis ratio ea illic supponatur, quod eiusmodi votum in subsidium terræ sanctæ suscipitur, adnotauit ibi Panorm. illud, tantum esse Papæ referuatum, quod illa ratione suscipit. Quare si fiat, inquit, ex deuotione, & non pro subsidio, episcopus possit dispensare. At tamen consuetudo aliter habet cuiusmodi standum est. Quare dispensatio episcopi non teneret. Præter hæc ergo uniusquisque episcoporum potest super omni voto simplici suorum pætecianorum dispensare. Hæc autem in archiepiscopo

facultas, ad diceceses sibi suffraganeas non extenditur, quoniam cura ei non incumbit animarum ordinaria, nisi in sua dicecesi, etsi in causis forensibus ad ipsum fiat prouocatio. Abbates item & religionum prepositi non solum generales ac prouinciales, verum & conuenticuales eadem vigent dispensandi auctoritate, nam hac parte ueluti antistites ordinarij suorum sunt subditorum. Haud tamen ad uota secularium qui sibi sunt subditi, eadem facultas nisi de speciali priuilegio protenditur. Est generalis regula, quod dispensandi facultas eadem vbiq; est commutandi quandoquidem D. Thom. ait, maior est dispensandi quam commutandi. Discrimen autem Panorm. super cap. Proposuit, de concessione præbendæ, videlicet Papæ dispensationem absolutam esse relaxationem totius obligationis, episcopum autem non profus uota commutare, sed relaxare, nullum habet, ut iuris aut rationis fundamentum. In illo namque cap. sic Papæ conceditur dispensandi facultas, ut episcopi non interdicitur. Pætecij uero curati, qui iurisdictionem non habent, eadem dispensandi auctoritate carent. Nec uero archidiaconi eadem funguntur. At de his iura sunt consulenda. Ex his fit consequens, episcopum super uoto castitatis non perpetuæ, sed temporalis dispensare posse. Nam cum ordinaria potestate omnia ob causam possit tollere uota, cohibitiones & exceptiones restringenda sunt, ut sonant, & ideo quia non eis excipitur, nisi uotum perpetuæ castitatis sit, ut temporalia illis relinquuntur. Sequitur subinde etiam religionum præpositos posse in uotis subditorum dispensare transendi ad aliorum religionem, quamuis illud, ut in quaestione superiori diximus, irritare nequeant. Est enim latum interstitium, quod irritare est uoluntatem alterius coercere: dispensare uero, non nisi spontaneæ petitioni subditi annuere. Prælati autem prohibere nequit subditi transire uolentem ad feliciter frugem. Si autem ille uult sub eius obedientia permanere, poterit tum super eiusmodi uoto ab eodem prælato dispensari, quòd quidem illud non est simpliciter uotum religionis, quod papæ reseruatū est, sed uotum transitus ab una ad alteram, & huiusmodi exceptiones, ut modo dicebamus, restringenda sunt. Vnum uero dubium, quod in hunc locum repositimus de uoto pænalis religio-

Regula generalis.

Panor.

Primū corollarium.

Secundū.

Dubiū.

Panor.

religionis & peregrinationis Hierosolymitanae, utrum perinde referretur Papae, ac si absoluta essent? Vouisti, verbi gratia a tali peccato vel a re qualibet alia, quae tibi erat incommoda, cauere, adhibita cautione si contra faceres, monachale institutum suscipere, aut Hierosolymam iure.

Quod quidem votorum genus, ut frequenter inter inconstantes adolescentes in usu est, ita maxime in Dei despectum & vispendium sic, quia nemo est qui illud impleat. Quare huiusmodi vouentes acerbissimo poenae rigore essent a confessarijs vulnerandi. Dubium ergo est, utrum postquam (ut semper accidit) malum illud admiseris, dispensatio sit Papae reseruata. Etenim negatiue argumenta haec pugnant, quod tale votum non est proprie conditio nale, veluti illud. Si pater obierit, monachus siam. Nam illi, qui hoc secundo modo vouet, cordi est religio, ad quam ideo eius dirigitur intentio. Quare posita conditione votum sit firmum: qui autem in penam sibi ingressum religionis committatur, non est ad religionem affectus neque voti intentio illuc fertur, sed in cautionem illius mali puta vt a ludo vel mechia sese cohibeat. Quapropter citra dubium est, ante illud admissum malum posse ab episcopo dispensari, & a quocunque praetore, qui auctoritatem habet super illud votum directum. Haec ergo ratio probabile hanc partem facit, quod etiam post commissum illud malum sit ab eodem praetore citra Papam dispensabile, quandoquidem non est directum votum religionis.

Solutio.

At nunquam mihi haecenus hoc potui satis persuadere, nam etsi non sit votum directum religionis, nihilominus posita conditione sit obligatio ad religionem, quae ex vi voti nata est & confirmata. Et ideo omnino timeo aliud asserere, quam quod sit Pontifici Maximi reseruatum, tamen si fatear non tantam causam ad eius dispensationem requiri, ac si uotum esset absolutum. De causis subinde dispensandi & commutandi vota, discrimen perpendendum est. Per dispensationem namque & vinculum prorsus voti dissoluitur, & eius materia tollitur. Quapropter bonum, quod est dispensandi causa, utranque rationem compensare debet, scilicet ut maius sit quam erat materia voti, & quam erat vinculum, quod ad religionis patriaeque virtutem per-

linebat. Commutatio autem voti vinculum non dissoluit, & ideo non alio opus est, quam vt materia sit melior, si meta est commutatio. Ecce regulas impetratarum constitui solitas. Sunt autem tum obscura tum & salaces & ad usum parum conducentes, nisi accuratus explicentur. Et ideo ad huius explanationem commemoranda sunt causae dispensandi in voto. Superius enim articulo primo, tres ex mente Sancti Thomae retulimus, scilicet, si uotum sit malum, aut inutile, aut impeditum maioris boni. Hic autem ait debere huiusmodi causam cedere in bonum ecclesiae, ac subinde in honorem Christi. Quae quidem non sunt nouae causae, sed aliarum finis & explicatio. Est ergo dubium, quod hic mouet Caietanus utrum ad dispensationem voti semper requiratur causa quae eius executioni obstat? Videtur enim id Sancti Thomae solutione secundi affirmare, ubi ait, quod si praetor in voto simplici religionis dispensat, nulla apparenti causa obstante, dispensatio non tenet. In contrarium autem facere videtur, quod commutatio sine vlla obstante causa sit licite, & tamen idem apparet vtriusque iudicium. Item, quia nonnunquam votum dispensatur, etiam si impleti possit, propter aliquod publicum emolumentum. Ad istorum ergo dilucidationem per haec respondetur documenta.

Primum ad voti dispensationem necessaria est causa obstat. Vbi nota odum, tripliciter posse causam obstat, videlicet, vel ex natura materiae voti, vel ex parte vouentis, vel ratione communis boni. Ex parte materiae primum, si illicita sit & tunc malignitas eius obstat.

Si vero sit inutilis, inutilitas etiam ipsa quodammodo impedit. Nam opus vnum non est Deo gratum. Et in his casibus non opus est quod causa illa dispensandi praestantius sit bonum, quam voti vinculum absolute consideratum, sed quia vinculum talis voti, scilicet et ali, vel inutilis, quod proinde minimi est pretii, & ideo in rem parui momenti mutari potest, aut prorsus tolli. Potest secundo impedimentum intercedere ex parte vouentis, puta eius infirmitas, aut debilitas ob quam commode non potest illud implere. Et tunc est in commutatione pensanda est illa infirmitas, ut commutatio remissior fiat & clementior

mentior. Imo tanta esse potest, ut sit obligatio simpliciter dissoluenda. Sed potest tertio obstatulum ex parte communis boni existeret. Vt si voti ieiunium, quod ubi impedimentum est studendi, aut prædicandi, omnia enim talia bona cedunt in bonum commune. Et tunc votum habet regulam: quod bonum illud voto obtinens propter quod sit dispensatio, debet estimari pretiosius, quam erat materia, & ipsum, voti vinculum. Pariter si Hierosolymitanam peregrinationem voueris, & expeditur ecclesie ut aliter circumferas. Vel si voto simpliciter ad religionem obstrinxisti, sed ad communem pacem reipublice conferat, ut uxorem ducas. Tunc enim licite fit dispensatio, quia commune bonum tui obstat voto executioni. Si autem in iurium tantum bonum particulare cederet minime eadem dispensatio liceret. Ex istis consequitur, ad commutationem, quæ mera est commutatio, hoc est, quæ in melius fit, nullam exigi prius obstante causam, satis esse ut ad finem magis conducatur. Exemplum extat in e. Quod super his, de voto ubi mulierum vota visitandi terram sanctam, permutari sinuntur in elemosinas, non quod executioni voti quippiam obstat, sed quod in subsidium terre sanctæ, plus mulierum pecunia quam presentia conferat. Quando vero commutatio fit in minus bonum, semper requiritur causa obstante. Quoniam tali commutationi admissa est dispensatio, nempe nonnulla voti relaxatio. Hinc ergo fidelis dispensator & prudens colligat, ut dum voti impedimento satis per commutationem succurritur, illo viatur circa dispensationem remediis, alias infidelis esset, nam omnimoda dispensatio, citra necessitatem, culpa non caret, neque dispensantis reatus peccati excusat quin eodem complicitatem, tamen melius maior sit in dispensante. Hic autem forsitan sedulus lector inquirat, utrum sit maior cum difficultate dispensandum, lex ne an votum? Vt inque nexiant argumenta. Lex namque, quia in commune bonum ponitur, & vniuersos ciues ligat, apparet sanctius esse custodienda quam votum. Contrario vero quia votum fit Deo, atque adeo ad virtutem attinet religionis, ut maiorem causam dispensandi requirit. Vix ergo credere ad hoc certa regula; oscurus igitur aliqua esse potest lex, quæ dispensatione violare periculosius sit, quæ particulare votum tollere,

Aliquod vero conuerso potest esse votum, cuius dispensatio maius sit religionis obstatulum. Causæ autem legitime dispensandi, late r. q. 7. commendantur, can. requiritis & ibi glo. & cano. necessaria, & subsequenti. Sunt enim pensanda tempus, virtus persona, & rei qualitas. Vtrum vero illa dispensandi causa, seu legitima & idonea admittenda sit, quod illi qui voto tenentur, graue molestumque sit illud explere, iam loco citato in fine libri primi respondimus, quod quando molestia ac difficultas ex re ipsa nascitur nempe quia res est ardua & virtus impar, tunc causam offert ad dispensandum legitimam, tamen quando ex corrupta affectione & morbo uouentis procedit, profecto non est legitima causa, nam cum in hunc finem voueris ut morbo tuo prauoque habitui medearis, id ipsum in causam proferre, ut ab eodem teligeris voto, non est fidei sinceritatem seruare. Post hæc, de privilegijs quæ in diplomatibus Cruciatæ ad votum dispensationem indulgentur, hoc notandum, quod non sunt perinde intelligenda atque facultas absoluedi a peccatis reuerentis. Facultas enim in peccata ad illa etiam extenditur, quæ quisque postquam Bullam suscepit, commisit. Privilegium vero dispensandi in voto, illud ve commutandi, non nisi de illo voto intelligitur quod ante edideras, quam diploma suscepit. Nam dispensatio non nihil ad formam penitentiae attinet, sed est alia distincta facultas, quam Pontifex suscipienti Cruciatæ bullam tunc super votum quod commiserat, indulget, ac si tunc dispensationem ipse postuisset. Etenim cum vota ad religionem pertineant, tantumque subinde estimata semper fuerint in Ecclesia, in conueniens esset, ut alicui antequam votum emitteret, facultas fiat, ut quoties emiserit, postea ab illo per dispensationem liberari. Rursus circa eadem diplomata aduertendum est, quo tenore eadem indulgetur facultas, nam si exprimitur, ut super nullo voto dispensatio fiat nisi elemosina in subsidium belli erogata, tunc non tam facultas dispensandi, quam commutandi, aut redimendi votum, atque adeo talis elemosyna pro ratione voti per prudentiam dispensantis taxanda est. Si autem facultas simpliciter fiat dispensandi tunc admodum fiat, dispensatores non illis fieri absolutam dispensandi licentiam, sed si legitima intercesserit causa,

Virtute diploma-
matis ne
quit di-
pensari
nisi i
tis ante
eius sus-
ceptione
emissu.

Dubita-
tio.

Solutio.

Nullo
hacten⁹
diplo-
mate cō-
cessa est
facultas
dispensan-
di in
uoto re-
ligionis,
aut per-
petue ca-
stitatis.

SOTO
de iure
Legibus
DIE
13

Ad pri-
mū arg.

Ad secū-
dū arg.
D. Tho.

Palud.

Ad pri-
mū arg.

Ad secū-
dū arg.
D. Tho.

Palud.

sa, nam uerbum absolute prolatum, secun-
dum tenorem iuris intelligendum est. Ne-
que id demum tacitus præteribo, quod cre-
diderim nullo diplomate in fauorem ali-
cuius monasterii, aut hospitalis, aut sub-
dii indulto, facultatem fuisse unquam con-
cessam dispensandi in uoto religionis,
aut perpetue castitatis. Hoc propter Bul-
lam a monito duxerim, quæ in fauorem
D. Antonii circumfertur, ubi si uerba
cortice tenus audias eadem illic facultas
comprehendi uidetur, quando quidem ge-
nerale conceditur priuilegium dispensan-
di in uoto, exceptis illis Hierosolymitana
Romanæq. peregrinationis, Attamen
eodem uerborum contextu accuratius per-
specto constat minoris uoti exceptionem
liquidum esse testimonium exceptionis
maioris, Sed hic later fallacia, quod uo-
tum religionis & perpetue castitatis ab ip-
so uetustissimo iure excepta sunt. Et ideo
nisi exprimat facultas super eisdem dis-
pensandi, non comprehenduntur sub ge-
nerali clausula, sed semper intelliguntur
a iure excepta. Votum autem Hierosoly-
mitanum, quia recentiori iure excipi-
tur, necesse habet expresse excipi quando
non conceditur.

Ad primum igitur argumentum qua-
estioni conceditur omnia uota quæ in se-
culo sunt, cessare per solenne religionis, at
cap. citato habetur. Haud tamen prius
illa cessatio fit priuata auctoritate uo-
uentis, imo fit per legem ecclesiæ, quæ optime
censuit, ut qui uitam secularem in mona-
chatum mutauerit, ab illis particularibus
uotis liberetur, quæ ad directionem eius-
dem seculari uitæ ediderat nam particula-
ria in illo uniuersali clauduntur, quo tota
uita perpetuo mancipatur religionis ob-
sequio, præterquam quod religionis onus
alias secum sarcinas non refert. Qua ra-
tione supra dictum est, illa etiam, quæ post
professionem monachus emittit, irritari
posse a prælato. Inter respondendum au-
tem ad secundū confuta: primo D. Th. quo
rundam opinionem, qui aiebant prælatos
oēs pro suo libito perinde posse super vo-
ta subditorum etiam secularium dispen-
sare, ut dictum est, posse parentes illa irrita-
re, quæ filii illegitimæ aetatis emiserint,
nulla interveniente cā. Quorum rō erat
quod in omni uoto intelligitur exceptio
auctoritatis prælati. Imo uero Palud. in 4.

dist. 38. q. 5. hac eadem ratione uirtutem
probandum Papam dispensare posse super
uoto solenni. Huic ergo opinioni assen-
suerunt D. Tho. contradicit, ubi fundamētū
istius subuertit, nā prælatus, nec uero ma-
ximus, dñs est absolutus, aut legum aut vo-
luntatum, subditorum, sed in cras dispensa-
tor, demque non in destructionem, sed in
edificationem corporis Christi, ut secūdo
ad Cor. 10. ait Pau. Et ideo sicuti præcipere
non ualet quæ Deo displicent, nempe
peccata, ita nec illis, ne fiant oblatæ, quæ
Deo sunt accepta. Quare unusquisque sub-
ditorum absolutum habet potestatem uo-
uendi, a prælato independentem, ac perinde
in uoto, nulla subintelligitur superioris
voluntatis exceptio, nisi parentis, (vi dixi-
mus) ac prælatorum religionum. At uoto
spectat postea ad episcopum prudenti ma-
turoque iudicio perpende e. a. causa ali-
qua interueniat dispensandi. Ex his inferat
D. Tho. triperitam regulam, nempe quod
in manifestis, uidelicet ubi manifestus est
error prælati, tunc dispensatio non excusa-
ret a culpa. Vt si prælatus, sine apparenti
saltem oblatæ causa, super uotum reli-
gionis dispensaret. Si autem, inquit, esset
causa apparetis perquam res in dubium
uerteretur, stari tunc posset iudicio prælati
dispensantis, uel commutantis, non tamen
iudicio uouentis proprio, quia ipse Deo ui-
cem non gerit, nisi forte casu quo uoti ma-
teria manifeste illicita esset, neque ad su-
periores opportunus pateret recursus,
quoniam tunc, ut dictum est, prælati iudicio
pateret. Circa hæc autem Sancti
Thom. asserta nonnulla occurrunt dubi-
tandi rationes. Prima circa illationem il-
lius enthymematis: Prælati prohibere
non possunt uirtutum officia, ergo neque
pro libito dispensare. Etenim, aut nomi-
ne uirtutis intelligit materiam uoti, aut
id ipsum quod est uouere. Prior enim sen-
sus esset huiusmodi. Prælati non possunt
cohibere subditos, ne inueniant, aut orant,
aut peregrinentur, &c. ergo nec potest pro
libito tollere uinculum huiusmodi operis.
Quæ quidē argumentatio, dupliciter pec-
caret. Primo, quia nulla est illationis uis,
nam etsi monasticus præfectus nequeat
impedire quin libere, quis oraret, aut ite-
naret, posset nihilominus impedire uouere,
sicut maritus, licet inique ageret, impe-
diendo, ne uxor oraret, nihilominus posset
irritare.

Votare votum. Pariter ergo episcopus, licet non obstat subdito quin libere exerceret virtutum opera nihilominus tollere pro libito possit vinculum, ut scilicet non se nono funiculo perstringeret. Secundo & antecedens eiusdem illationis est falsum. Potest enim prælati in religione aliquando opus vnius virtutis propter aliam prohibere, videlicet ne orationi monachus vacet, sed infirmis seruiat, ne ieiunet sed studeat. Si autem nomine virtutis, intelligit ipsum uouere, nec tunc solida erit argumentatio, quæ est hæc. Non potest præcipere peccata, ergo neq; prohibere ne vota fiat, aut facta prohibito tollere. Infirmitas enim consequentia patet in religionis prælato, & parente respectu filij, qui non potest ei præcipere peccata, & tamen potest eius vota cassare. Ad horum ergo intellectum notandum, alteram esse rationem superioris qui habet dominium voluntatis subditi, quales sunt, maritus, pater, dominus, & prælatus religionis, alteram uero prælati populati, qui eiusmodi non habent dominium, sed tantum spirituale iurisdictionem. Et Diu. Thom. non loquitur hic de prioribus superiorum ordine quorum est votum irritare, nam de illo rem iam artic. 8. & 9. expediuerat, sed loquitur de prælati iurisdictione, quatenus prælati sunt, spiritualesque iudices, quibus idcirco non irritandi, sed dispensandi suppetit facultas. Et de istis constituere pergit, quod cum non sint domini voluntatum subditorum, non sunt eorumdem uota ex ipsorum voluntate pendentia, atque adeo neque in eiusmodi votis excepta sub intelligitur. Antistitis auctoritas, ut sint conditionalia, si episcopo aut Papæ placuerit, sicut votum filij aut vxoris aut monachi. Quod quidem documentum per se est manifestum, & adeo Palud. & alij, qui contrarium sentiunt, in hoc sunt cæcè hallucinati. Pontifices namque non sunt domini subditorum, nec eorum voluntatum. Quare sicut matrimonij alijque ciuiliu contractus, ita & eorum vota eiusdem episcopis inconsultis firma & solida sunt. Hac ergo voti firmitate supposita, optime procedit ratio S. Tho. in vtroque sensu eorum, quos nuper impugnabamus. In priori scilicet, quod sicut non potest episcopus prohibere virtutum opera, puta ieiunare, orare religionem ingredi, &c. ita neque potest eos prohibere quin

eadem opera absolute uoueat, quando quidem non dominus suæ uoluntatis, Quare nullum est argumentum, quod de patre & vxore faciebamus. Item & in posteriori sensu, ut nomine virtutis votum ipsum intelligat, procedit etiam argumentatio, videlicet, quod sicut non potest episcopus, aut Papa subditis peccata præcipere, ita neque potest opera virtutum, puta vota, quippe quæ absque ipsius superiori consensu firma & solida sunt, prohibito impedire, atque adeo neque horum modos & vincula rumpere. Atque hæc secundum arbitror legitimam esse mentem D. Tho.

Sed dubium de sensu conclusionis restat qua ait, dum prælatus sine ulla saltem apparenti causa dispensat, eiusmodi dispensationem non excusare a culpa. Triplicem enim intelligentiam uerbum hoc parturit, nempe quod prælatus dispensans non excusetur a culpa, & de hac non dubitatur, quin uera sit, nam peccat vel contra prudentiam, vel contra si de dispensandi. Secundo, quod nec subditus dispensationem procurans, culpa careat, quod etiã certum est. Nã qui rem in iustam procurat, reus est noxius. Sed tertius sensus esse potest, quod etiam post dispensationem non excusetur a culpa, si illa uisur quasi dispensatio non teneat. Et de hoc sensu suboriri alicui potest dubitatio, nam postquam dispensatum est, uideatur subditus absolutus. At uero D. Tho. oēs tres sensus adstruxisse uidetur nam ait, quo sicut non potest prælatus peccata præcipere, ita neque pro libito dispensare.

Præceptum autem illud nullius esset vigor, ergo neque dispensatio. Et in hac parte in calce libro primo sententias fecerunt maiorum subscripsimus, nempe quod si Papa uel episcopus in legibus suis dispensat, quamuis aliquando inique id faciat, nihilominus dispensatio tenet. In his autem quæ de iure diuino pendunt, quale est votum, & promissorium iuramentum, ubi manifeste constat nullam intercessisse causam, euanida est dispensatio, quoniam etiã iam res debita Deo sit, non potest Papa illud gratis sine causa, quæ Deo saltem appareat accepta, condonare. Ad tertium denique respondetur nullam esse consequentiam, quod si ad prælatos functio dispensandi spectet, oibus a quo iure competat. Maximus enim Pontifex, qui vicem Christi gerit, plenariam habet in ecclesia potestatem

Dubiū
2.

Solutio

Ad tertium autem

in

in omnia vota, que sint dispensat illa, quod D. Thom. ad excipiendum solenne votum religionis apponit. In ea vero qua inferiora sunt, potest se inferiorum prelatorum prolata, utpote ad quos necesse est identidem recurrere. Quare exceptio voto religionis & perpetua castitatis exceptiarum, que peregrinationum, dispensare valent, nempe in votis orationum ac ieiuniorum reliquarumq. peregrinationum. Sed Sani Thom. non excipit nisi Hierosolymitanam, quia forsitan sua aetate nulla alia erat excepta. At forsitan hic quispiam eundem sanct. doctorem contradictionis redarguat. Dixit enim in 4. distin. 3. quaest. 1. art. 4. omnia vota perpetua referuari Papa, hic autem ait super votum ieiunij possit ab alijs prelati dispensari, & pariter rationis, quae nihilominus possunt in perpetuum fieri. Respondetur autem vota illic appellare perpetua, quae per se dum absolute eduntur perpetuitatem habent annexam, ut est votum religionis & castitatis, qui enim absolute castitatem vouit perpetuum intelligit. Votum autem ieiunij & orationis nisi perpetuitatis conditio exprimat, non affert illam ex sua natura & ideo quamuis in perpetuum fiant, possunt ab inferioribus prelati dispensari.

Scrupu-
lus.

Solutio.

QVÆSTIO V.

DE RELIGIONIS VOTO

in particulari.

ARTICVLVS I.

Vtrum religionis votum ad statum perfectionis attingat.

QVONIAM Bisariam, q. 2. dicebamus votum fieri solenne, videlicet vel per religionis susceptionem, vel per clericorum consecrationem, neque de eiusmodi solennitate, alijs se addicendum insinuantibus satis illic nobis dicere licuit operepretium duximus, ne truncum tractatum hunc reliqueremus, singulas quaestiones de eiusmodi votis hic tandem adhibere. Alteram, scilicet de voto religiosorum, ac de voto clericorum alteram. Arguitur ergo statim quibus nos haeretici argumentis oppugnam,

religionis votum nihil ad statum perfectionis attingere. Religionis tum vox, tum etiam res ipsa, vniuersae Christianae familiae sunt communes est naque religio cultus patriae, secundum illud Cic. 1. de Officijs. Religio est quae naturae diuinae cultu & religionem astringit, quod quidem non solum Christianis omnibus, sed etiam cunctis mortalibus competit. Quod si aliquibus per Antonomiam tribuendum hoc nomen esset, soli sunt sacerdotes, sacrorumque administri, qui Hierarchias religionis actiones exequantur, falso ergo nomen hoc sibi monachi arrogat. Secundo arguitur. Perfectus in hac vita nemo esse potest, nam vt de Paul. 1. ad Cor. 13. Cum venerit, inquit, quod perfectum est, euacuabitur quod ex parte est, temerarium ergo est arque impium nomen perfectionis in hoc lubrico seculo nobis usurpare. Quod si aliquid in terris perfectionis existit, illa in charitatis culmine & fastigio posita est. Secundum illud ad Col. 3. super omnia charitatem habere, quae est vinculum perfectionis. Non ergo in monasticis consilijs perfectio eminet. Terrio denique ad rem proximae arguitur. Si religiosorum status ad perfectionem pertinet, eo praesertim q. in consiliorum exercitio quae monachi profitentur, perfectio collocaretur, hoc autem falsum est imo Christus sic nos Matt. 23. instruit, vt in illis duobus magnis mandatis, dilectionis Dei & proximi, pendere intelligeremus vniuersam legem & prophetas. In contrarium est quod verissimus Dionys. 6. c. Coelestis Hierarchie post Antistites religionis quoque perfectionem tribuit, quos monachos, & suo idiomate triapadas, id est. Triadi perfecte famulantes nuncupat. De quibus subinde ait eos qui nominantur Dei famuli ex Deo puro seruitio & famulatu vniri ad monachalem perfectionem. Argumētum quoniam huius locuplere D. Tho. vt pleraq. oia & luculenter edisserit. 2. 2. q. 74. & infra summatim, hic vero & ad rem praesentem accommode odio conclusionibus respondebimus, quibus ab his qui monachos dilacerant, eorum infirmita protegamus. Est ergo prima conclusio. Perfectio Christianae vitae, ad cuius fidem suscipiendam, adorandam, & colendam vn-

Probō

Con

Soci

Paulus

Laudo

Paulus

Argu

Dign

D. Tho

Prim

conclu

uerfus